

◆ داوری در امور مدنی

همه افراد حق دارند با توافق یکدیگر اختلافشان را از طریق ارجاع به یک یا چند داور حل و فصل کنند. مزیت این شیوه این است که اصحاب دعوی بدون هیچ گونه تشریفات اداری و دادرسی و مواجه شدن با اصطلاحات حقوقی با زبان ساده و گاه با هزینه کمتر، اختلاف خود را حل و فصل کنند.

در دعاوی راجع به اموال عمومی و دولتی، ارجاع به داوری پس از تصویب هیأت وزیران و اطلاع مجلس شورای اسلامی صورت می گیرد. در هر موردی که داور تعیین می شود، باید موضوع و مدت داوری و مشخصات طرفین و داور یا داوران تعیین گردد. اشخاص ورشکسته، مجنون، صغیر و سفیه و نیز کسانی که به موجب حکم دادگاه یا در اثر آن از داوری محروم شده اند، نمی توانند به عنوان داور انتخاب شوند. همچنین کسی که زیر ۲۵ سال سن دارد، یا ذی نفع در ماجرا باشد و... نمی تواند به عنوان داور معرفی شود. طرفین دعوی باید اسناد و مدارک خود را به داوران تسلیم نمایند. داوران نیز می توانند توضیحات لازم را از آنان بخواهند و اگر برای تصمیم گیری نیاز به نظر کارشناسان دارند، می توانند درخواست و استفاده کنند.

رای داور باید موجه و مستدل باشد و مخالف مقررات ایجادکننده حق مانند «قانون مدنی» نباشد. رای داور قابلیت اجرا دارد و اگر محکوم تا ۲۰ روز پس از ابلاغ رای را اجرا نکند، دادگاه به درخواست ذی نفع (طبق رای داور)، برگ اجرایی صادر خواهد کرد و همانند احکام دادگاهها این رای اجرا خواهد شد.

دعاوی راجع به «اصل نکاح و فسخ آن، طلاق و نسب» قابل ارجاع به داوری نیست. زوج هایی که قصد طلاق دارند برای رسیدگی به اختلاف خود باید به دادگاه مراجعه و اقامه دعوی کنند. اگر اختلاف آنها از طریق دادگاه و داورانی که از سوی دادگاه برگزیده می شوند حل و فصل نگردد، دادگاه با صدور گواهی عدم امکان سازش، آنان را به دفاتر رسمی طلاق می فرستد. داوری در طلاق تابع شرایط گفته شده در مطالب بالا نیست.

پس از ارجاع امر به داور از سوی دادگاه هر یک از زوجین موظف اند ظرف ۲۰ روز از آن تاریخ یک نفر از بستگان خود را به دادگاه معرفی کنند. داوران منتخب زوجین یا منصوب از طرف دادگاه، موظف اند با برگزاری حداقل

۲ جلسه با حضور زوجین، سعی در رفع اختلاف آنان کنند و پس از آن، نظر خود را بر امکان یا عدم امکان سازش به دادگاه تسلیم نمایند.

◆ ورشکستگی

ورشکستگی تاجر یا شرکت تجاری هنگامی است که قادر به پرداخت بدهی های خود نباشند. ورشکستگی و مقررات آن تنها مختص تجار و شرکت ها نیست بلکه اشخاص عادی هم هرگاه قادر به پرداخت بدهی خود نباشد، به اصطلاح «معسر» نامیده می شود.

تفاوت هایی بین ورشکستگی و معسر وجود دارد؛ شخص ورشکسته به محض اعلام ورشکستگی از تصرف در اموال و دخالت در امور مالی خود محروم می شود ولی صدور حکم اعسار محرومیت معسر از اداره اموالش نیست. همچنین حکم ورشکستگی نسبت به تمامی اشخاصی که با تاجر وارد معامله بوده اثر گذار و معتبر است. علاوه بر موارد فوق قانون مقررات مخصوصی برای تصفیه امور تاجر ورشکسته پیش بینی کرده است و برای تقسیم اموال ورشکسته، طلبکاران نسبت به هم حق تقدمی ندارد. اما در مورد معسر، هر طلبکاری که زودتر اقدام کند زودتر به نتیجه خواهد رسید.

■ اعلام حکم ورشکستگی

ورشکستگی باید به موجب حکم دادگاه اعلام شود و تا زمانی که دادگاه حکم ورشکستگی را صادر نکند، ورشکستگی تاجر ثابت نمی شود.

■ اثر حکم ورشکستگی نسبت به طلبکاران ورشکسته

از تاریخ صدور حکم ورشکستگی، بستنکاران ورشکسته مکلفند خود را به مدیر تصفیه یا اداره تصفیه معرفی و مدارک مطالبات خود را تسلیم نمایند تا طلب